

Rewolucja, której nie było

Mobilizacja rewolucyjna i procesy państwowotwórcze na pograniczach. Polska i Finlandia na tle porównawczym 1905-1921

Królestwo Polskie było na tle Cesarstwa Rosyjskiego i jego wielonarodowych pograniczy terenem najbardziej intensywnej mobilizacji rewolucyjnej w okresie 1904-1907. Było to miejsce długotrwałych strajków, konfliktów społecznych i walk w imię wyzwolenia narodowego. Ziemie polskie doświadczyły bezprecedensowego zrywu politycznego, który zmanifestował się narodzinami partii masowych, związków zawodowych i nową kulturą życia publicznego. Jednakże dekadę później, gdy ruchy rewolucyjne rosły w siłę w całym regionie, Polska pozostała relatywnie spokojna. Powstawanie nowej państwowości było procesem trudnym, który musiał przezwyciężyć odśrodkowe tendencje obecne w dotychczasowych ruchach na rzecz rewolucji społecznej. Pomimo wyniszczającej wojny, zagrożenia międzynarodowego i armii bolszewickiej zbliżającej się do Warszawy z zamiarem zanieśienia rewolucji na zachód, polskie klasy ludowe stanęły niemal jednogłośnie po stronie polskiego państwa narodowego, także wtedy, gdy nie spełniło obietnicy dalej idących reform społecznych. Mimo zwyczajowej tendencji do opisywania polskich dziejów społecznych, jako zmierzających do „odrodzenia Polski”, dynamiki tej nie można traktować, jako samo-oczywistej. Przedstawiony projekt stawia pytanie o to, jakie procesy odpowiadały za opadnięcie rewolucyjnej fali i umożliwiły budowa ponadklasowego państwa?

Projekt proponuje porównanie historii niepokojów społecznych i rozwoju scen politycznej w Polsce i Finlandii na szerszym tle pograniczy upadającego carskiego imperium. Jest to badanie porównawcze z zakresu socjologii historycznej. Dotyczy dynamiki rebelii, nacjonalistycznej re-mobilizacji, i w końcu integracji klas podporządkowanych w porządek państwowy. W projekcie analizuję materiały archiwalne takie jak prasę partyjną i pamflety polityczne. Przemiany języka politycznego rozpatruję na tle procesów społecznych, widzianych przez pryzmat źródeł dokumentujących niepokoje społeczne takie jak robotnicze strajki, chłopskie bunty i patriotyczne manifestacje. Umiejętnie łącząc socjologię historyczną, historię pojęć i historyczną analizę dyskursu, projekt bada splot czynników strukturalnych i intelektualnych przeobrażeń w wysoce współzależnym kontekście transnarodowym.